

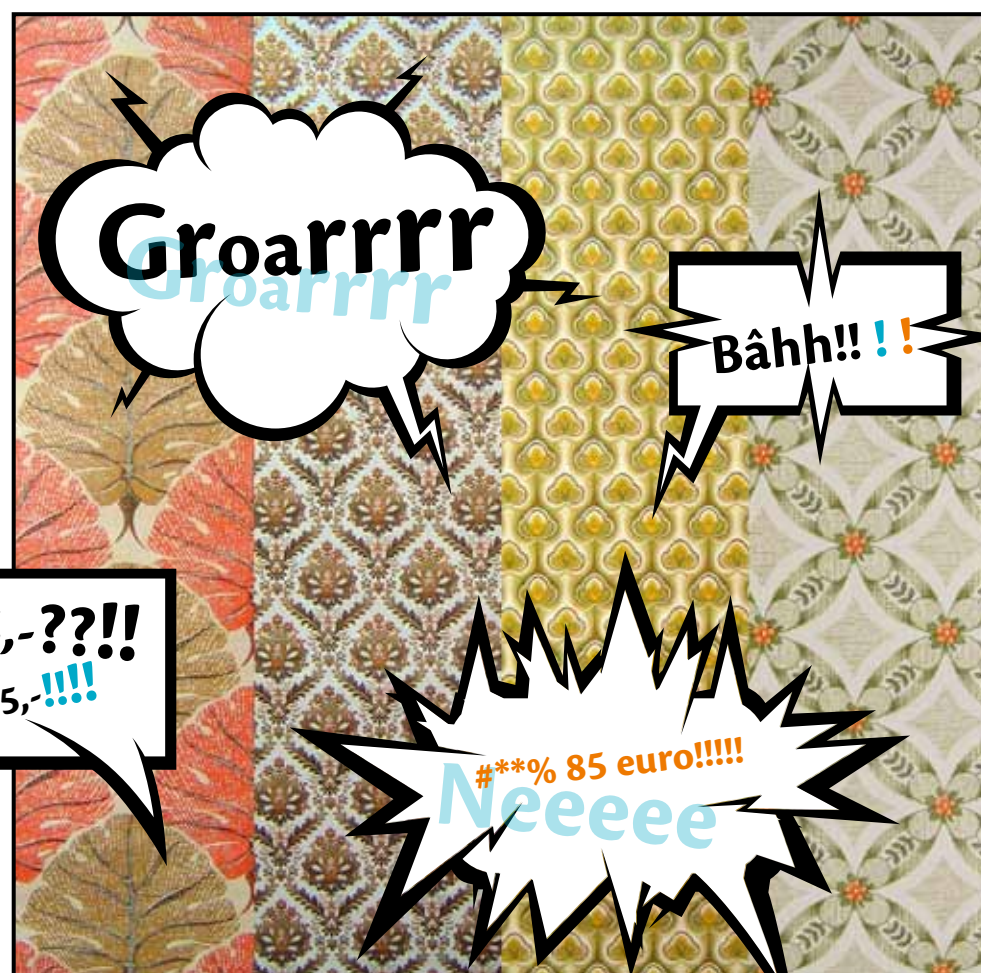
Van het **kastje** naar de **doofpot**

Nederlanders zijn boos. Boos op hopeloze hangjongeren, de linkse kerk en rechtse graaiers. En als we klagen, krijgen we nul op het rekest - van instanties. Die zijn het allerergst!

TEKST: MARIA AARTS
ILLUSTRATIE: SHUTTERSTOCK

Slachtoffer worden van een medische fout, overspannen raken of je kinderen niet meer mogen zien na een echtscheiding. Volgens programmamaker Maarten Slagboom kan het iedereen overkomen. "En vervolgens kun je zomaar verstrikt raken in bureaucratische regels of in eindeloze

procedures met overheidsinstanties." Dan is het hek van de dam en worden we boos. Nederland heeft een slecht humeur, weet Slagboom. "We ergeren ons aan hoe de samenleving ervoor staat. We ergeren ons aan de politiek, aan de elite, aan de linkse kerk en de rechtse graaiers. Uit onderzoek

van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) blijkt dat liefst 65 procent van de Nederlanders vreest dat ons land zich in de verkeerde richting ontwikkelt."

In *Kwaad bloed* komen acht mensen aan het woord bij wie de boosheid vlak onder de oppervlakte zit. Wat gaat er schuil achter hun woede? "De belangrijkste overeenkomst uit al die persoonlijke verhalen is niet gehoord worden", vat Slagboom samen, die een aantal deelnemers aan het programma heeft geïnterviewd. "Als mensen een beroep doen op de overheid, voelen ze zich in de steek gelaten."

VERRADEN

Neem politierechercheur Bas, die na een echtscheidingsconflict jarenlang heeft moeten strijden om zijn kinderen te mogen zien. Hij vond niet alleen jeugdzorginstanties, maar vooral ook de overheid en justitie als tegenstanders op zijn weg. Keer op keer diende hij een verzoek in om zijn kinderen te mogen zien. Maar ook nadat alle valse aantijgingen waren weerlegd, werd hij tegengewerkt. Hij voelde zich verraden door het systeem waarvan hij zelf onderdeel was.

Van het kastje naar de muur, dat kenschetst de verhalen van mensen die boos zijn. Ze voelen zich slachtoffer van 'een systeem'. En dat kan ver gaan, benadrukt Slagboom. "Bas stond op het punt dat hij overwoog zichzelf en zijn kinderen om het leven te brengen. Hij voelde zich totaal machteloos."

Van gezinsdrama's, 'zoals ze eufemistisch worden genoemd', begreep Slagboom voorheen weinig. "Totdat ik Bas' verhaal aanhoorde... Hij heeft nu gelukkig een goede verhouding met zijn ex en twee van zijn drie kinderen wonen bij hem, maar zijn strijd heeft wel tien jaar geduurd."

Bas zet zich tegenwoordig in om het politieapparaat van binnenuit te helpen verbeteren. "Toen hij zelf aangifte deed, werd hij van het kastje naar de muur

gestuurd. Nu geeft hij cursussen op de politieacademie die functionarissen moeten helpen om vooroordelen los te laten."

ZELFREDZAAMHEID

De aanhouder wint uiteindelijk. Het feit dat Bas hoger opgeleid is en de weg weet in de wereld van de rechtspraak, heeft wellicht bijgedragen aan zijn uithoudingsvermogen. Uit onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) blijkt dat vooral lager opgeleiden weinig vertrouwen hebben in de politiek en in instanties. Zeventig procent van hen herkent zich in de uitspraak 'mensen zoals ik hebben geen enkele invloed op de politiek'. Bij de hoogopgeleiden is dat slechts dertig procent. Vertrouwen en zelfredzaamheid lijken veel met elkaar te maken te hebben. Als het je niet lukt om een formulier in te vullen, wil je al snel niets meer te maken hebben met de instantie die dat formulier van je verlangt.

'Als mensen een beroep doen op de overheid, voelen ze zich in de steek gelaten'

Maarten Slagboom relateert dat. Hij kan zich maar al te goed voorstellen dat je, zoals een ondernemer in het programma, gek wordt van jongeren die keer op keer in je brievenbus plassen en je etalage vernielen. "Als je vervolgens ondersteuning zoekt bij politie of wethouders krijg je nul op het rekest, ook als je de weg in de ambtelijke wereld weet te vinden. Een van de grootste ergernissen van de mensen die

wij hebben gesproken, is de doofpotcultuur. Men heeft het gevoel dat 'de elite' - wie dat dan ook moge zijn - elkaar de hand boven het hoofd houdt." Bas liep daar zelfs tegenaan in zijn eigen organisatie. "Hij kreeg het gevoel dat dienstdoende agenten er vooral op uit zijn om mensen die aangifte komen doen, zo snel mogelijk de deur uit te werken. Zo wordt onrecht verdoezeld en weggepoetst."

TEVERGEEFS

Toch blijkt uit recent CBS-onderzoek dat liefst tweederde van de Nederlanders gelooft in de medemens. En dat de politie een onwankelbaar vertrouwen geniet - ondanks alle agressie op straat. Het vertrouwen in elkaar groeit en Nederlanders scoren bovendien keer op keer uiterst hoog op de persoonlijke geluksladder. Misstanden zien ze vooral in de samenleving, niet in hun eigen leventje.

"Klopt", beaamt Maarten. "Aanleiding voor de uitzending zijn onder meer onderzoeken waaruit blijkt dat veel Nederlanders achter de voordeur nog wel gelukkig zijn, maar ontevreden zijn over hoe de samenleving zich ontwikkelt. Iedereen bevestigt ons dat de hufterigheid in de maatschappij toeneemt en dat mensen niet gehoord worden als ze een beroep doen op de overheid. Want we zijn niet boos op elkaar, maar op instanties. Instanties die de democratie vertegenwoordigen en waarvoor we zelf hebben gekozen, maar waar we keer op keer tevergeefs aankloppen." Misschien staat deze 'instantiewoede' - hoe groot ook - bij veel slachtoffers los van dat persoonlijke geluksgevoel. Zo wordt alle geïnterviewden in het programma gevraagd wat het laatste moment was dat ze zich gelukkig voelden. Vaak is het antwoord 'gisteren', of zelfs 'vanochtend'.

[THEMA: KWAAD BLOED | ZONDAG | NEDERLAND 2 | VPRO | 20.25]